

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสรรค์สร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาตลอดจนมีความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ความสามารถของตนเองไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเช่นกัน การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้มีการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อตอบสนองชีวิตและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับประเทศและสังคมอื่นในโลกได้ เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศไทยก่อนการปฏิรูปนั้นเป็นระบบการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตและสังคม ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2543) ได้กล่าวถึงการศึกษา ก่อนมีการปฏิรูปว่า "การเรียนการสอนเน้นการท่องจำ และยึดครูเป็นศูนย์กลางการประเมินผลมีประสิทธิภาพต่ำและขาดการใช้การประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ระบบการศึกษามีการรวมอำนาจที่ส่วนกลางและผูกขาดที่โรงเรียน ขาดการร่วมมือ เชื่อมโยงและสนับสนุนจากสถาบันอื่น ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย ทำให้มีคุณภาพการศึกษาในระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาไม่เป็นที่น่าพอใจ "จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาจากการปฏิรูปการศึกษาทำให้ประเทศไทยมีกฎหมายการศึกษาฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูประบบการเรียนรู้ ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 คือ กระบวนการเรียนรู้ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ ครู (สุวิมล ว่องวานิช, 2547)

ในโลกที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเอง ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตแรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ในอันที่จะสามารถ

ดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาครู เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการศึกษาก็จะมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลในการพัฒนาคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นสำคัญ

ในการพัฒนาครูนั้นได้มีแนวคิดหลายประการ แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาองค์ความรู้ของครูโดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และมาตรา 30 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการทำวิจัย โดยกำหนดให้ครูสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

จากบทบัญญัติอันเป็นแนวทางนี้ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อนำไปสู่พัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) ซึ่งการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนับเป็นนวัตกรรมที่บุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนักการศึกษา นักวิจัย ผู้บริหารในโรงเรียน และครูอาจารย์ มุ่งหวังที่จะใช้เป็นยุทธวิธีในการพัฒนาศาสตร์ของวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งขึ้น (สุวิมล ว่องวานิช, 2543)

การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิค วิธีการ ตลอดจนใช้สื่อการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอน ครูอาจเกิดความวิตกกังวล เนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ครูต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดผลดีทั้งครูในด้านการปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานของตนเอง และนักเรียนในด้านการเรียนรู้ การวิจัยจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนควรให้ความสนใจ และควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพราะครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้มี

ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ สุวัฒน์ สุวรรณเขตนิคม (2538) กล่าวถึง ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานอย่างเป็นระบบมีการตัดสินใจที่มีคุณภาพสามารถคาดคะเนผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอน ควบคุม กำกับและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง รวมทั้งผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2542) ที่นำเสนอแนวคิดไว้ว่า หากครูสามารถใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแล้วย่อมเป็นแนวทางในการนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนในอนาคต

การพัฒนาศักยภาพครูหรือการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพนั้น ครูต้องมีความรู้ความสามารถ 5 ประการ คือ เป็นนักพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา เป็นนักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นนักการใช้นวัตกรรมการศึกษา เป็นนักวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และเป็นนักวิจัย (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544) ในการพัฒนาครูให้มีความสามารถเป็นครูมืออาชีพนั้นอาจทำได้โดยการส่งครูไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาซึ่งวิธีนี้ใช้ระยะเวลานานและครูเองต้องสละเวลาในการทำงาน อีกทั้งเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก หรืออาจส่งครูไปอบรมระยะสั้น วิธีนี้ใช้ระยะเวลาน้อยกว่าการส่งครูไปศึกษาต่อรวมทั้งเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าและไม่ต้องเสียเวลาในการทำงานมากหรืออาจใช้วิธีพัฒนาความสามารถในการวิจัยของครูโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยครูต้องทำการวิจัยและต้องพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง วิธีนี้ครูจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำวิจัยเอง ได้ทำงานวิจัยที่ตรงกับความรับผิดชอบของตนเอง และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการทำงานจริงได้โดยที่ไม่ต้องเสียเวลาทำงานและค่าใช้จ่ายมาก เพราะถึงแม้ว่านักวิจัยทางการศึกษาจะทำการวิจัยไว้มากเพื่อให้ครูนำไปใช้แต่ธรรมชาติของวิชาชีพทางการสอนต้องการความเป็นอิสระที่เป็นตัวของครูเองในกาตัดสินใจจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน งานวิจัยที่ผู้อื่นทำไว้มามากจากสภาพการณ์และกลุ่มที่ศึกษาก็แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับความเป็นจริงที่ครูประสบอยู่จึงประยุกต์งานวิจัยที่ผู้อื่นทำไว้มากับการปฏิบัติการสอนจริงได้ยาก (กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, 2538 และอุทุมพร จามรมาน, 2544) และดังที่ Mill (2003) พบว่า ครูไม่มีแรงจูงใจในการใช้และศึกษางานวิจัย เนื่องจากงานวิจัยทางวิชาการนั้นไม่เชื่อมโยงกับปัญหาที่พบในการสอนของครู และครูไม่เข้าใจงานวิจัย ดังนั้นครูจึงต้องดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของตน เพราะครูเป็นผู้ที่ทราบปัญหาที่ดีที่สุดและสามารถแก้ปัญหาได้โดยตรง

Buchmann ได้ช่วยขยายแนวคิดของการใช้การวิจัยในการพัฒนาฐานความรู้ของครูไว้ว่า คุณค่าของความรู้ที่เกิดจากการวิจัยนั้นไม่ได้อยู่ที่ผลของการวิจัย แต่ความรู้สำคัญอีกส่วน

อยู่ที่กระบวนการแสวงหาความรู้ที่อยู่ในกระบวนการวิจัย นั่นคือครูได้ลงมือทำวิจัยแล้วจะทำให้ครูมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ทำการศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพราะเข้าใจในที่มาของความรู้จึงทำให้เข้าใจองค์ความรู้ที่ได้มากขึ้นนอกจากนี้ประสบการณ์ทางการทำวิจัยจะทำให้ครูพัฒนาตนเองในด้านความเป็นนักวิชาชีพอีกด้วย ดังนั้นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาองค์ความรู้ของครู คือ ให้ครูทำวิจัยดังที่ Simmons ได้กล่าวว่า ครูควรจะต้องเป็นผู้ทำการศึกษา(วิจัย)ในการสอนของตนอย่างกระตือรือร้น ซึ่งจะส่งผลไปสู่การตรวจสอบบทบาทของครู ตรวจสอบวิธีการในการปฏิบัติงาน และผลต่าง ๆ ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียน (Buchmann, 1983 และ Simmons, 1984 อ้างถึงใน ประภัสสร วงษ์ดี, 2540)

สภาพปัญหาการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ผ่านมา พบว่า ครูเป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ให้ความรู้กับผู้เรียนโดยไม่ได้เน้นการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการทำวิจัย จึงทำให้ครูถนัดทางด้านการสอนมากกว่าการทำวิจัย และครูส่วนใหญ่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย จึงทำให้มีปริมาณงานด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย (วรรณา เด่นขจรเกียรติ, 2543) และผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูพบว่า พฤติกรรมการสอนของครูยังเป็นไปตามเดิมไม่เปลี่ยนแปลง (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

จากการพิจารณาหลักสูตรผลิตครูที่ผ่านมาจะเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรส่วนใหญ่ประกอบด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู และวิชาที่เป็นเนื้อหาของความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ แม้โครงสร้างหลักสูตรนี้ส่วนหนึ่งจะประกอบด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับวิธีการวิจัย แต่วิธีการวิจัยที่นักศึกษาครูเรียนรู้อีกยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สามารถทำวิจัยในสภาพของการปฏิบัติจริงได้ และวิธีสอนในหลักสูตรฝึกหัดครูเป็นวิจัยเชิงวิชาการ (academic research) ซึ่งมีหลักการวิจัยที่เคร่งครัด ดังนั้นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครูในปัจจุบัน คือ การทำกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมการวิจัยแบบแยกส่วน และทำกันในกลุ่มเพียงส่วนน้อย เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการทำวิจัย ประกอบกับคิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยาก ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย สภาพที่ปรากฏให้เห็นในโรงเรียนจึงเป็นภาพของครูที่ทำหน้าที่สอนโดยเน้นแต่กิจกรรมการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือพัฒนาวิชาชีพครู ในขณะที่กลุ่มครูที่ต้องการทำวิจัยก็วางแผนการทำงาน โดยมีการทำกิจกรรมเก็บข้อมูลวิจัยเป็นโครงการเฉพาะกิจ เวลาของครูส่วนหนึ่งหมดไปกับการทำวิจัย เวลาที่อุทิศให้กับงานสอนก็ลดน้อยลง จนทำให้การเรียนการสอนในชีวิตประจำวันของครูและนักเรียนได้รับผลกระทบ ทำให้ทำการสอนได้ไม่เต็มที่ จนเป็นเรื่องปกติที่จะกล่าวว่า "ครูที่ทำวิจัย งานสอนจะหย่อนลง" (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

จากความสำคัญข้างต้น พบว่า การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความจำเป็นและมีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากความรู้หรือข้อค้นพบจากการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียน การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอาจมีข้อจำกัดบางประการที่เกิดขึ้นจากความรู้พื้นฐานด้านระเบียบวิธีวิจัยของครูที่ไม่ได้ศึกษาหรือฝึกฝนมาโดยตรง จึงทำให้งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ดังที่ พีรวัฒน์ วงษ์พรม (2533) ทำการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทำให้เกิดปัญหามากที่สุด คือ ด้านความรู้และทักษะในการดำเนินการวิจัย การใช้ค่าสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และสอดคล้องกับ นลินี วารี (2544) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาสุรินทร์ พบว่า ครูต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ วีรพล ฉลาดแยม (2543) ศึกษาการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาที่มีอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย และความรู้และทักษะในการทำวิจัยในระดับน้อยเช่นเดียวกับ Gilbert และ Smith (2003) ได้ศึกษาอุปสรรคในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู พบว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดความรู้ในกระบวนการที่เกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และขาดทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งไม่มีเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน ดังนั้นความรู้พื้นฐานการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย หากครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในระดับต่ำ หรือไม่ถูกต้อง ซึ่งกล่าวได้ว่าครูมีโมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านระเบียบวิธีวิจัย ก็จะทำให้งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่มีคุณภาพ และขาดความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการนำไปใช้ นั่นก็คือไม่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนพบว่า ปัจจุบันครูได้ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาที่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่ทำโดยครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องมีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัย หากครูผู้ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่มีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยแล้วงานวิจัยของครูจะเป็นงานวิจัยที่มีข้อบกพร่อง และไม่มีคุณภาพ ทำให้การแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง โรงเรียนจึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่

ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับครู ซึ่งจะนำมาสู่ความสำเร็จของผู้เรียนในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูที่มีภูมิหลังต่างกัน โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย 2) กระบวนการวิจัย และ 3) ประโยชน์จากการวิจัย โดยใช้กรอบความคิดการวิจัยในชั้นเรียนของ ประวิต เอราวรณ (2542) และ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2545) และใช้แบบทดสอบความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศที่สำคัญให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ครูมีความรู้พื้นฐานที่ถูกต้องและส่งเสริมพัฒนาครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งจะช่วยพัฒนาให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามวิจัย

1. สภาพความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูเป็นอย่างไร
2. ครูมีความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับใด
3. ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสภาพความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูจำแนกตามองค์ประกอบความรู้ด้านการกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย ด้านกระบวนการวิจัย และประโยชน์จากการวิจัย
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนระหว่างครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และครูระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ตัวแปรตาม คือ ความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ตัวแปรอิสระ คือ ระดับชั้นที่ครูสอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูสังกัด

3. ความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนครั้งนี้ จำกัดขอบเขตความรู้พื้นฐานในเรื่องการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย 2) กระบวนการวิจัย และ 3) ประโยชน์จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิดการวิจัยในชั้นเรียนของ ประเวศ เกรววรรณ (2542) และ วาโร เฟ็งสวัสต์ (2545)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การทำวิจัยของครูในบริบทของชั้นเรียน โดยใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว สามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาครูให้เป็นเลิศ และมีอิสระทางวิชาการ

ความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย 2) กระบวนการวิจัย และ 3) ประโยชน์จากการวิจัย ซึ่งวัดเป็นคะแนนจากแบบทดสอบความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยมีเกณฑ์ในการตัดสินจากร้อยละของคะแนนที่ได้กล่าวคือ หากมีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงว่าครูมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับสูง (ผ่านเกณฑ์) และหากมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 แสดงว่าครูมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับชั้นที่ครูสอน หมายถึง ครูระดับที่สอนในระดับประถมศึกษาและครูระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย หมายถึง การที่ผู้วิจัยพิจารณาถึงลักษณะของปัญหาวิจัยเริ่มจากตัวปัญหาระบุเชื่อมโยงไปถึงสาเหตุและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา 4 ขั้นตอน คือ 1) ปัญหามีอะไรบ้าง 2) เลือกศึกษาปัญหาประเด็นใด 3) ปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง และ 4) ปัญหาวิจัยคืออะไร ขั้นตอนเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาการวิจัยหรือหัวข้อเรื่องที่จะทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัย หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดตัวแปรในการวิจัย 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) การออกแบบการวิจัย 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ 6) การเขียนรายงานการวิจัย

ประโยชน์จากการวิจัย หมายถึง การนำผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ประโยชน์ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) การนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน 2) การนำไปใช้เป็นความรู้ใหม่เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน และ 3) การนำไปใช้เป็นผลงานวิชาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูที่มีภูมิหลังต่างกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ใช้ในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป